

Als samenwerkingsverband ben je geen eilandje

Jaco van den Berg is controller bij samenwerkingsverband Koers VO. Hij zorgt ervoor dat alle processen rondom financiering goed verlopen en houdt zich daarnaast bezig met verantwoording en leerlingenstromen. In dit interview ligt Jaco toe waarom goede informatievoorziening van groot belang is voor Passend Onderwijs. Al in een vroeg stadium raakte Jaco betrokken bij de ontwikkeling van het Dashboard Passend Onderwijs en vervolgens bij Samenwerkingsverbanden op de kaart.

Bio: Jaco van den Berg (39) studeerde natuurkunde aan de TU Eindhoven en kwam vanwege zijn interesse in financiën en uiteindelijk via de accountancy terecht bij samenwerkingsverband Koers VO. Hij woont samen met zijn vriendin in Berkel en Rodenrijs en gaat graag samen met hun nieuwe hond Rosie wandelen in de regio.

Behoeftte aan meer informatie

In een vroeg stadium raakte ik bij toeval betrokken bij de ontwikkeling van het Dashboard Passend Onderwijs. Eigenlijk heel fijn, want ik had op dat moment al veel behoefte aan meer informatie. Bij de start van Passend Onderwijs was over bekostiging namelijk nog niet veel bekend. En het was mij snel duidelijk dat alles invloed op elkaar heeft.

De financiële positie van het samenwerkingsverband wordt namelijk grotendeels bepaald door onder andere het aantal leerlingen in het (speciaal) onderwijs. Dus om iets zinnigs te kunnen zeggen over de financiële positie en de toekomst van het samenwerkingsverband, had ik informatie nodig over de te verwachten veranderingen in leerlingenstromen. Natuurlijk was ik niet de enige die hier naar op zoek was. Ik begrijp dat juist die behoefte aan informatie de aanleiding was om het Dashboard te bouwen.

Dit kan handiger!

Voordat het Dashboard ontwikkeld werd, haalde ik m'n informatie uit allerlei andere bronnen, waaronder de openbare data van DUO. Om bij de juiste informatie te komen, was ik veel tijd kwijt aan het koppelen van verschillende bestanden. En daarna moest ik ze natuurlijk nog op een aantrekkelijke manier weergeven. Ik dacht echt: dit kan handiger!

Ook vond ik het zonde dat samenwerkingsverbanden (SWV's) zonder controller met affiniteit voor databewerking deze exercitie niet makkelijk zelf konden doen. Ik kreeg vaak vragen van andere SWV's over de beschikbaarheid van data. Gelukkig biedt het Dashboard Passend Onderwijs uitkomst en verwijst ik iedereen nu als eerste door naar het Dashboard.

Het belang van verantwoording

Het thema verantwoording is ontzettend belangrijk in de publieke sector. Het gaat om publieke middelen, dus je wilt gewoon precies weten wat er met iedere euro gebeurt. Daar moet je transparant over zijn. Ook wil je kunnen uitleggen waarom je bepaalde keuzes maakt, hoe je ze maakt en hoe je ze evalueert. Ook wanneer dat verantwoordingsverhaal behoorlijk complex is, zoals bij Passend Onderwijs.

Er zijn meerdere manieren om deze complexiteit begrijpelijk te maken. Ten eerste moet je je realiseren dat verantwoording altijd tijd en energie kost. En het is belangrijk dat je niet alleen naar binnen gericht bent. Verantwoording betekent juist in deze tijd naar buiten gericht durven zijn en daarbij een duidelijk en eerlijk verhaal vertellen. Je moet nadenken wat een stakeholder wil weten en hoe je dit het best vertelt. Ten tweede is verantwoording ook gewoon zoeken, het is immers niet klip en klaar. Elk samenwerkingsverband legt op z'n eigen manier uit wat ze doen en waarom.

Verantwoording geeft altijd discussie

Zeker, verantwoording geeft altijd reden tot discussie, maar dat moet je er niet van weerhouden er energie en tijd in te stoppen. En je moet zorgen dat je vertrouwen wekt met een duidelijke onderbouwing van de keuzes die je maakt. Je kan daarbij op allerlei manieren verantwoording afleggen en daar moet je met stakeholders afspraken over maken.

De website samenwerkingsverbandenopdekaart.nl is een goed voorbeeld van een manier om je breed te verantwoorden. Op de site wordt een beknopt en overzichtelijk beeld gegeven van ieder samenwerkingsverband.

Waarom twee informatieproducten?

Wat het verschil is tussen het Dashboard Passend Onderwijs en Samenwerkingsverbanden op de kaart? Nou, de rol en toepassing van deze informatieproducten is anders. Het Dashboard gebruik je vooral om de informatie op te halen die je gebruikt voor je eigen verantwoordingsdocumenten. De informatie die erin staat is erg detailleert en biedt de mogelijkheid om echt vragen te gaan stellen op een dieper niveau. Zoals bijvoorbeeld het aantal verplaatsingen van en naar mijn scholen.

De website samenwerkingsverbandenopdekaart.nl is een instrument dat voor alle SWV's beschikbaar is. Je legt rechtstreeks verantwoording af op basis van een aantal vaststaande criteria. Er wordt op een eenvoudige manier informatie over alle samenwerkingsverbanden gegeven en het is een fijne manier om samenwerkingsverbanden onderling met elkaar te vergelijken.

Een gezamenlijk verhaal vertellen

Iedere regio is natuurlijk anders en ook de taken van de SWV's verschillen onderling. Neem nou een regio met een klein samenwerkingsverband waar vier scholen onder vallen. Daar heeft het verband waarschijnlijk een kleinere rol, simpelweg omdat overleg tussen vier scholen wel te regelen valt. In het geval van een samenwerkingsverband met 112 scholen ligt dat wel anders.

Er zijn dus duidelijk verschillen, maar volgens mij moet er wel overeenstemming zijn over wat we onderaan de streep gezamenlijk willen bereiken. En dit moet je terug zien in communicatie en verantwoording. Een begrijpelijk verhaal vertellen over wat je aan het doen bent is ook gewoon je verantwoordelijkheid als sector.

Aan de andere kant is het natuurlijk ook ingewikkelde materie: hoe vertel je een eenduidig en helder verhaal zonder de nuances en authenticiteit van instellingen uit het oog te verliezen? Gelukkig gaat het de goede kant op. Als samenwerkingsverband ben je geen eilandje, je moet samenwerken. Dat staat niet voor niets in onze naam. We moeten het dus met elkaar regelen.

Meer dan verantwoording

Ik gebruik de informatieproducten niet alleen voor verantwoording. In het regulier VO krijgt elke school via ons een budget om passend onderwijs op de school vorm te geven. Elke school krijgt een bedrag dat gekoppeld is aan het aantal leerlingen dat (naar verwachting) passend onderwijs nodig heeft. Dat bedrag schommelt jaarlijks een beetje.

We hebben gemerkt dat sommige scholen heel goed zijn in passend onderwijs. Deze scholen slagen er in om leerlingen zo te begeleiden dat ze binnen het regulier onderwijs tot bloei komen. Deze scholen waarderen wij hiervoor. Een van de doelen van passend onderwijs is immers zoveel mogelijk leerlingen in de reguliere setting onderwijs te laten volgen.

Leren van elkaar

Scholen die extra leerlingen uit het voortgezet speciaal onderwijs (vso) en speciaal basisonderwijs (sbo) opnemen, krijgen extra middelen van ons. Informatie hierover haal ik uit het Dashboard. Daarbij vormen de 'verplaatsingen' altijd aanleiding tot een gesprek over de ondersteuning op school. Als de ene school het bijvoorbeeld heel erg goed doet en een andere mogelijk minder kan het vergelijken van de ondersteuningsstructuur op beide scholen interessant zijn. Zo leren we van elkaar.

We doen dit al sinds 2014, scholen ervaren dit echt als een prikkel om de ondersteuning zo goed mogelijk in te richten. We merken dat ze er rekening mee houden en minder 'nee' zeggen als ze een hulpvraag krijgen over een nieuwe leerling. Door onze analyse van gegevens uit het Dashboard zijn veel scholen passend onderwijs dus echt als een kans gaan zien.

Basis voor een goed gesprek

Andersom geldt natuurlijk hetzelfde. Er gaan namelijk leerlingen van het regulier onderwijs naar het speciaal onderwijs. De exacte aantallen haal ik gemakkelijk uit het Dashboard en daarmee kunnen we het gesprek met een school aangaan. Waarom vallen er leerlingen uit? Wat doen jullie anders in de ondersteuning? Kunnen we daar bij helpen? Dit zijn goede gesprekken die erg belangrijk zijn om vragen op te lossen en kunnen leiden tot positieve verandering. Goede kwantitatieve gegevens zijn vaak de basis voor een goed gesprek.

Wat mis je nog?

Het Dashboard Passend Onderwijs is al erg compleet en ik gebruik het regelmatig om informatie op te zoeken. Ik analyseer wat ik zie bij bepaalde scholen en verwerk dat in rapportages. Het is ook ideaal als ik ons SWV wil vergelijken met landelijke ontwikkelingen.

Financiële indicatoren die laten zien hoe andere SWV's er financieel voor staan, dat zou ik nog wel handig vinden. Ik zie nu vooral mijn eigen gegevens en zou best wat meer zicht willen op de financiële informatie van anderen. Op die manier kan ik mijn eigen verband vergelijken met anderen die qua grootte enigszins vergelijkbaar zijn. Doen zij dingen echt heel anders? Daar kan ik dan waarschijnlijk nog wat van leren.

Ook samenwerkingsverbandenopdekaart.nl is al vrij volledig, maar nog in ontwikkeling. Ik ben erg enthousiast over de nieuwe mogelijkheid om SWV's met elkaar te vergelijken. Als Koers VO is het bijvoorbeeld interessant om de samenwerkingsverbanden in Amsterdam en Den Haag met ons te vergelijken. Wat ik fijn vind aan de site, is dat ook mensen die minder betrokken zijn snel inzicht krijgen en er hun weg vinden.